

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Milana Deáka a JUDr. Daniely Švecovej v právnej veci navrhovateľa **I. S.**, bývajúceho v S., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. E. Z., advokátkou v G., proti odporkyni **Z. S.**, bývajúcej v S., v dovolacom konaní zastúpenej JUDr. J. V., advokátom vo V., **o zrušenie spoločného nájmu bytu**, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 10C 82/2001, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 11. marca 2008 sp. zn. 9Co 239/2007, takto

r o z h o d o l

Dovolanie **z a m i e t a**.

Odporkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Galanta (súd prvého stupňa) rozsudkom z 27. septembra 2007, č. k. 10C 82/2001-411 zrušil právo spoločného nájmu účastníkov konania k trojizbovému družstevnému bytu č. X nachádzajúcemu sa v S. na druhom poschodí na J. ulici X/X a za výlučného nájomcu a člena družstva určil navrhovateľa; odporkyni uložil povinnosť z bytu sa vysťahovať do 15 dní po tom, ako jej bude navrhovateľom zabezpečený náhradný byt. O

trovách konania vyslovil, že rozhodne samostatným uznesením. Pri rozhodovaní vychádzal z toho, že účastníci sa stali nájomcami daného bytu zmluvou o nájme bytu za trvania manželstva, ktoré bolo rozvedené súdom prvého stupňa 29. marca 2001 (vec sp. zn. 10 C 159/00); že pred rozvodom opustil navrhovateľ spoločnú domácnosť z dôvodu, že vzťahy medzi manželmi neboli dobré, nie však v úmysle trvale opustiť predmetný byt; že navrhovateľ platí polovicu nájomného a za služby spojené s užívaním bytu. Mal tiež za preukázané, že na čas po rozvode manželstva obidve deti účastníkov boli zverené do výchovy matky (odporkyňa), ktorá má s nimi v podobe prechodného bydliska zabezpečené bývanie v M., kam sa odsťahovala k svojmu známemu; tu mal. syn navštevuje školu. Odporkyňa si založila živnosť, pričom byt, ktorý získala vo V., u ktorého bola povolená zmena účelu užívania, slúži na jej podnikanie ako holičstvo – kaderníctvo. Hoci ani u odporkyne súd prvého stupňa nezistil, že by predmetný byt opustila s úmyslom ďalej sa v ňom nezdržiavať, bol názoru, že tento byt potrebuje odporkyňa najmä pre účely svojej plnoletej dcéry, ktorá navštevuje vysokú školu v Žiline, kde býva v internáte. Poukázal aj na to, že maloletý syn je naviazaný na bývanie v M. a má tu svojich priateľov, navštevuje v prípade ochorenia lekára. Po zrušení práva spoločného nájmu bytu považoval určenie navrhovateľa za výlučného nájomcu a člena družstva (§ 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka) za súladné s ustanovením § 705 ods. 3 Občianskeho zákonníka, uvedúc, že aj pri rozhodovaní o bytovej náhrade pre odporkyňu na záujmy maloletého syna a plnoletej dcéry účastníkov vzal zreteľ.

Krajský súd v Trnave (odvolací súd) na odvolanie odporkyne zmenil (§ 220 O.s.p.) rozsudkom z 11. marca 2008 sp. zn. 9Co 239/2007 rozsudok súdu prvého stupňa tak, že zrušil právo spoločného nájmu účastníkov konania k trojizbovému družstevnému bytu č. X nachádzajúcemu sa v S. na druhom poschodí na J. ul. č. X/X a za výlučnú nájomníčku a členku družstva určil odporkyňu; zároveň uložil navrhovateľovi povinnosť z bytu sa vystáhnúť do 15 dní po tom, ako mu bude odporkyňou zabezpečený náhradný byt. O trovách odvolacieho konania uložil rozhodnúť súdu prvého stupňa. V otázke splnenia zákonných podmienok pre zrušenie práva spoločného nájmu účastníkov konania k predmetnému bytu sa oba nižšie súdy nerozhádzali. Pri rozhodovaní o ďalšom nájme bytu, t.j. pri určení, ktorý z účastníkov má byť ďalším (výlučným) nájomcom bytu ako člen družstva po zrušení práva spoločného nájmu bytu (za zistenia, že postavenie samotných účastníkov v danej veci je prakticky zhodné v tom, že ani jeden v byte nebýva, odsťahovali sa dobrovoľne, obaja platia nájomné a svoju bytovú otázku nemajú vyriešenú), odvolací súd bol názoru, že je v záujme detí účastníkov, aby sa ďalším nájomcom bytu ako člen družstva stala odporkyňa. Na rozdiel

od súdu prvého stupňa považoval za rozhodujúce kritérium - keď stanovisko prenajímateľa je neurčité - takýto záujem detí účastníkov (plnoletej dcéry I., ktorá nie je schopná zatiaľ sama živiť, a maloletého syna I.), o ktoré sa odporkyňa riadne stará. Naplnenie či ochranu záujmu detí teda videl v tom, že určením odporkyne za ďalšieho nájomcu bytu zabezpečí sa deťom trvalé bydlisko. Okrem tohto záujmu oboch detí, ktorý mal za smerodajný, odvolací súd v prospech odporkyne ako ďalšieho nájomcu bytu označil aj skutočnosť, že u nej, keďže je zárobkovo činná, je reálnejšia možnosť zabezpečenia náhradného bytu pre navrhovateľa, ktorý je nezamestnaný a bez príjmu.

Proti tomuto zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ, ktorý navrhol rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Ako dovolací dôvod uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Namietal, že pri rozhodovaní súdu o ďalšom nájme bytu bývalých manželov musí súd prihliadať - okrem v zákone výslovne uvedených hľadísk záujmu mal. detí a stanoviska prenajímateľa - aj na ďalšie hľadiská, napr. na podiel na získaní bytu, na rozvrate manželstva, na využití bytového priestoru, kto a ako má vyriešenú bytovú situáciu, kto a v akej miere sa pričínil o zachovanie nájmu a pod. Odvolaciemu súdu vytýkal, že prihliadol iba na záujem detí a nevyporiadal sa s otázkami príčiny rozvratu medzi účastníkmi a ich následným správaním, kto a v akej miere sa pričínil o zachovanie nájmu, kto z účastníkov a ako má vyriešenú svoju bytovú otázku, ktorý z účastníkov má reálnu možnosť prípadného zabezpečenia náhradného bytu.

Odporkyňa vo vyjadrení žiadala dovolanie navrhovateľa zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustnú proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Prípustnosť dovolania navrhovateľa, ktoré v danom prípade smeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vyplýva len z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p.

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. Dovolateľ žiadnu z týchto väd nenamietal a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej

základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani vadu tejto povahy dovolateľ nenamietal a ani dovolací súd jej existenciu z obsahu spisu nezistil.

Dovolateľ namietal, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových zistení vyvodil nesprávne právne závery.

Skutkové zistenia týkajúce sa postavenia samotného navrhovateľa a samotnej odporkyne vo vzťahu k potrebe tohto bytu, z ktorých vychádzal pri rozhodovaní odvolací súd (a aj súd prvého stupňa), teda že obaja účastníci nemajú vyriešenú bytovú otázku, keď ani jeden z účastníkov nevlastní iný byt, ktorý by uspokojoval jeho bytovú potrebu, a že ani u jedného nemožno povedať, že by trvalo opustil spoločnú domácnosť – predmetný družstevný byt, že na úhrade nájomného u tohto bytu sa obaja podieľajú, boli obdobné či totožné. Odvolací súd potrebu daného bytu u toho – ktorého z účastníkov správne právne posúdil so zreteľom na ďalšiu ustálenú skutočnosť a to vzájomný vzťah odporkyne s deťmi. Zo zisteného komplexu okolností vzťahujúcich sa k doterajšiemu spolunažívaniu účastníkov a ich detí správne zhodnotil záujem týchto detí ako najvýznamnejšie (určujúce) kritérium pre rozhodnutie o ďalšom nájomcovi bytu.

Podľa § 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak nadobudol právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu jeden z rozvedených manželov pred uzavretím manželstva, zanikne právo spoločného nájmu bytu rozvodom; právo užívať byt zostane tomu z manželov, ktorý nadobudol právo na nájom bytu pred uzavretím manželstva. V ostatných prípadoch spoločného nájmu družstevného bytu rozhodne súd, ak sa rozvedení manželia nedohodnú, na návrh jedného z nich o zrušení tohto práva, ako aj o tom, kto z nich bude ako člen družstva ďalej nájomcom bytu; tým zanikne aj spoločné členstvo rozvedených manželov v družstve.

Pri rozhodovaní o ďalšom nájme bytu vezme súd zreteľ najmä na záujmy maloletých detí a stanovisko prenajímateľa (§ 705 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

V riešenom prípade ide o aplikáciu § 705 ods. 2 druhá veta a ods. 3 Občianskeho zákonníka.

V citovanom ustanovení § 705 ods. 3 Občianskeho zákonníka ide o ustanovenie, ktoré patrí k právnym normám s relatívne neurčitou hypotézou, t.j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojej úvahy v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred (okrem záujmu maloletých detí a stanoviska prenajímateľa) neobmedzeného okruhu okolností.

Okrem hľadísk výslovne uvedených v ustanovení § 705 ods. 3 Občianskeho zákonníka, na ktoré má súd vždy prihliadnuť a s nimi sa vyporiadať, jestvujú aj ďalšie významné hľadiská (sociálne a majetkové pomery účastníkov, ich zdravotný stav, zásluhy o získanie spoločného bytu účastníkov, účelnosť využitia bytu a pod.); nie je vylúčené, aby tieto ďalšie hľadiská pre rozhodovanie o ďalšom nájme bytu v tej ktorej veci podľa konkrétnych okolností neprevážili nad *expressis verbis* v zákone uvedenými hľadiskami.

V preskúmvanej veci odvolací súd na zistený skutkový stav použil správne ustanovenie Občianskeho zákonníka (§ 705), ktoré správne aj interpretoval. Vymedzil hypotézu ustanovenia § 705 ods. 3 Občianskeho zákonníka správne, v súlade s konštantnou judikatúrou. V napadnutom rozhodnutí sú dostatočne jasne a výstižne vysvetlené dôvody, z ktorých mal odvolací súd za to, že za ďalšieho nájomcu predmetného bytu ako člena družstva treba určiť odporkyňu.

Dovolací súd sa stotožňuje s právnym posúdením zisteného skutkového stavu veci odvolacím súdom. Ten rozhodol správne, keď si neosvojil tvrdenie navrhovateľa, že by *iné* hľadiská pre rozhodovanie o ďalšom nájme bytu prevážili nad záujmami detí účastníkov mať zabezpečené *trvalé bývanie* spolu s odporkyňou v predmetnom byte. Ich *trvalé bývanie* je totiž zabezpečené len týmto bytom, bývanie maloletého syna účastníkov v Modrom Kameni, hoci tu má svojich priateľov a je naň navyknutý, má rovnako ako u odporkyne len povahu prechodného bydliska; to isté platí aj o bývaní dcéry účastníkov na internáte. Hoci maloletým

dieťaťom je už iba syn účastníkov, hneď za jeho záujmom treba vidieť aj záujem plnoletej dcéry účastníkov (ako dieťaťa, ktoré nie je ešte schopné sa samo živiť a na predmetný byt je odkázané). Odvolací súd nepochybil tým, že pri rozhodovaní o ďalšom nájme (nájomcovi) bytu neprehliadol stav rodiny (odporkyne s oboma deťmi), ktorej spoločné potreby *trvalého* bývania má práve uvedený byt zabezpečiť, a uprednostnil ju pred navrhovateľom; v takomto riešení možno napokon vidieť aj účelné využitie sporného bytu.

Odvolací súd s prihliadnutím na dosiahnutie účelu ustanovenia § 705 ods. 3 Občianskeho zákonníka správne vzal zreteľ na záujmy oboch detí účastníkov - ich potrebu zabezpečenia trvalého bydliska a poskytnutia možnosti pokojného a usporiadaného spolužitia s odporkyňou. Žiadne ostatné v konaní zistené okolností nepochybnili prioritu realizácie (uplatnenia) uvedených záujmov. Iba pokiaľ by v tomto prípade táto jednoznačne určujúca priorita tu chýbala (teda ak by nejestvovala takáto potreba účinnej ochrany oprávnených záujmov oboch detí účastníkov, čo však splnené nebolo), mali by svoj význam pri rozhodovaní o ďalšom nájme bytu iné - širšie hľadiská a súvislosti, teda napr. aj odvolacím súdom v prospech odporkyne zmienená skutočnosť o individuálne lepšej možnosti (ekonomickej) zabezpečiť zodpovedajúcu bytovú náhradu druhému účastníkovi (navrhovateľovi).

Pretože odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis, tento aj správne vyložil a jeho právne závery zodpovedajú hypotéze použitého právneho predpisu, rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) správny. Nakoľko nebolo zistené, že by konanie bolo postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 O.s.p. alebo inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľa podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1, 2 O.s.p. V dovolacom konaní úspešnej odporkyňi nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože si ju nevyčísľila - trovy právneho zastúpenia, keď iné trovy dovolacieho konania jej zo spisu nevyplývajú.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. septembra 2010

JUDr. Jana B a j á n k o v á , v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta